

Enraonar o raonar

J. Leonardo Giménez

Raonar, en l'accepció sinònima de parlar, conversar, xarrar és un verb que no s'usa, o s'usa poc, en el valencià de llibre, perquè l'elitisme lingüístic noucentista no degué considerar-lo digne d'integrar-lo en el llenguatge culte. En el seu lloc ens proposaren "enraonar", en un exemple més de marginació d'una bona part de la parla popular i genuïna majoritàriament valenciana i d'altres zones de parla catalana. No és cap castellanisme, perquè el verb castellà morfològicament corresponent, "razonar", no té eixa accepció en la llengua veïna. Fa ja a muntó d'anys, en l'Escola de Magisteri, vaig haver d'aguantar el "puro" d'una professora pel meu encabotament a dir i escriure "raonar" en el sentit apuntat. De res em va servir invocar Francesc Ferrer Pastor ni Alcover-Moll, que en el magnífic *Diccionari català-valencià-balear* inclou el sentit esmentat, amb cites del *Tirant lo Blanch*, del *Vita Christi* i de la *Crònica* de Jaume I. El sermó sobre la fixació de l'estàndard va ser el ja aleshores sabut i conegut. Però si una paraula, expressió, o significat es deien fa més de cinc segles, no s'ha deixat de dir, i s'usa encara, se suposa que s'han de considerar correctes i pròpies de la llengua escrita. De tota manera, entre la gent jove, sobretot dels pobles i ciutats grans, el sentit de "raonar", com a sinònim de "parlar" i "conversar" va perdent ús, cosa que representa un empobriment, i una certa interferència del castellà "hablar", a través del seu equivalent "parlar". Els principals diccionaris fets a Catalunya no inclouen el significat esmentat en l'entrada "raonar", però el SALT, el *Diccionari de sinònims* (Lacreu, Bromera), el de la RACV i els altres mencionats sí que arrepleguen eixa accepció tan nostrada, de manera que podem usar-la sense temor que el sabut o la sabuda de torn ens traga els colors de la cara. "Raonar" té l'altra accepció, més general de 'fer ús de la raó, pensar': "Solament les persones raonen. La passió no raona. Este xic no raona"; 'discórrer, donant les raons que expliquen o justifiquen alguna cosa': "Raonar per inducció, per deducció"; 'sotmetre (una cosa) a raonament': "Convé que raones la teua proposta" o 'aduir les raons que expliquen o que justifiquen (una cosa)': "Encara no ha raonat la decisió que ha pres". Enraonar, sí, però raonar també, en tots els sentits.

Article publicat en el Levante-EMV divendres 16 de novembre del 2012